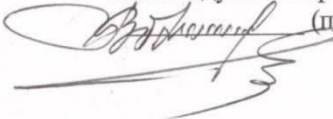

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ Й ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри української
філології та журналістики
протокол від 03.09.2020 р. № 2
в.о. завідувача кафедри
 (проф. Володимир ОЛЕКСЕНКО)

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА
(Фонетика. Фонологія. Морфологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія)**

Освітньо-професійна програма «Філологія (Українська мова та література)»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Спеціальність 035 Філологія (українська мова та література)
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Херсон 2020

Опис курсу

Назва навчальної дисципліни/освітньої компоненти	Сучасна українська літературна мова
Викладач	Світлана Климович (Svitlana Klymovych), кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології та журналістики Науковий профіль: https://scholar.google.com.ua/citations?user=_qXT_VwAAAAJ&hl=uk&oi=ao
Посилання на сайт	http://ksuonline.kspu.edu/course/view.php?id=725
Контактний телефон	0506886340
Е-mail викладача	svitlanaklymovych@ukr.net
Графік консультацій	Понеділок, 14.00–15.00 (кафедра) або в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю)

1. Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Сучасна українська літературна мова» належить до блоку дисциплін професійної підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що навчаються за освітньо-професійною програмою Філологія (українська мова та література) (галузь знань: 03 Гуманітарні науки, спеціальність: 035 Філологія (українська мова та література)).

Курс покликаний сформувати в студентів цілісне уявлення про структуру, системність і багатство сучасної української мови на фонетичному рівні, виявляти морфонологічні чергування при словотворенні та словозміні, ґрунтовно засвоїти орфографічні норми, закріпити навички лінгвістичного (фонетичного, орфоепічного, орфографічного) аналізу мовних одиниць, формувати у студентів систематизовані наукові знання про традиційні й нові підходи у класифікації та аналізі мовних явищ, сприяти розвиткові логічного мислення, активізувати творчий потенціал студентів.

2. Мета та завдання дисципліни:

Мета курсу – поглибити знання студентів із сучасної української літературної мови, сформувати в них погляд на мову як на системно-структурне явище, допомогти їм ґрунтовно оволодіти мовними категоріями; спрямувати студентів на розвиток лінгвістичного мислення; поглиблене засвоєння фонетичних законів, системи фонетичних, орфоепічних і орфографічних норм, мовознавчої термінології.

Завдання навчальної дисципліни

теоретичні:

- ✓ формувати у майбутніх філологів творчий підхід до вивчення мовних явищ, мовно-ціннісні орієнтації;
- ✓ ознайомити з науковими засадами й основними положеннями сучасної української літературної мови;
- ✓ формувати у студентів навички аналізувати різні теоретичні підходи до звукового складу мови і способів його передачі на письмі;
- ✓ спрямовувати студентів на оволодіння теоретичними знаннями основ українського складоподілу, акцентології, орфоепічних норм та принципів правопису сучасної української літературної мови;
- ✓ виробити науковий лінгвістичний світогляд і навички ведення дослідницької роботи.

практичні:

- ✓ сприяти виробленню у студентів навичок системного аналізу мовних явищ;
- ✓ формувати в студентів уміння визначати звуки мовлення за особливостями роботи органів мовного апарата;
- ✓ розвивати вміння ділити слова на склади;
- ✓ формувати вміння правильно вимовляти і транскрибувати слова;
- ✓ сприяти набуттю студентами навичок фонетичного, фонематичного, графічного, орфоепічного та орфографічного аналізу;
- ✓ формувати навички виявлення морфологічного чергування при словотворенні та словозміні;
- ✓ сприяти оволодінню студентами фонетичними, фонологічними, орфоепічними, графічними та орфографічними нормами.

3. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів української мови.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм української літературної мови та культури мовлення.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію української мови і літератури та зарубіжної літератури і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати практичній діяльності.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

4. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Семестр	Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
I	5,5 кредитів/ 165 годин	30 годин	26 годин	109 годин

5. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова/вибіркова компонента
1	I семестр	035 Філологія (українська мова та література)	1 курс	обов'язкова компонента

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Мультимедійний комплекс: Ноутбук Lenovo IP 110-151-BR

Проектор Benq MS 527 з екраном GrandView на тринозі

Акустична система 2.0 Edifier R18 black

Мультимедійний комплекс:

Ноутбук ASUS x 502 CA (x 502 CA - XXOOSS) white

Проектор Optoma S 310

Екран Brateck PSDC 72 мобільний 72 (4: 3) 145 x 10

Акустична система АСМЕ by krator» Multimedia speaker Model:SS111W (2x2,5 Вт)

Відкритий доступ до електронного архіву-репозитарію ХДУ: eKhSUIR.kspu.edu

7. Політика курсу

Курс викладається українською мовою. Відвідування занять (очне або дистанційне) з дисципліни «Сучасна українська літературна мова» є обов'язковим. Винятки можливі лише для студентів із обмеженими можливостями з поважних причин. Пропущені заняття або контрольні заходи (з поважної причини) мають бути відпрацьованими в позаурочний час, у консультативні години.

Високо цінується академічна доброчесність. Порушення академічної доброчесності є серйозним проступком, який може призвести до несправедливого перерозподілу оцінок і, як наслідок, загального рейтингу студентів.

Під час занять або поза ними студент має демонструвати повагу та толерантність по відношенню до всіх учасників освітнього процесу (здобувачі, викладачі, допоміжний персонал). Студенти повинні дотримуватися правил внутрішнього розпорядку ХДУ, усіх положень нормативних документів щодо організації навчального процесу у ЗВО.

8. Схема курсу

Тиж день , дата , годи ни	Тема, план	Форма навчального заняття, кількість годин (аудиторної та самостійної роботи)	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 11)	Завдання	Максимальна кількість балів
Модуль 1. Фонетика. Фонологія					

<p>Тиж ден ь 1</p>	<p>Тема 1. Вступ. Фонетика План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Статус української мови як державної. 2. Українська мова – мова міжнародного спілкування народів України, одна із форм його національної культури. 3. Поняття про звуковий склад сучасної української літературної мови. 4. Фонетичний і фонологічний аспекти вивчення звукового складу сучасної української літературної мови. 5. Предмет і завдання фонетики як мовознавчої дисципліни. 	<p>лекції 2 год. практ. зан. 2 год. сам. роб. 6 год.</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5, 15, 18, 19, 28</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте, якими акустичними ознаками розрізняються голосні в наголошеній і ненаголошеній позиціях. Пара – парад, коло – коро́ва, дума – ду́ша, сиди́ть – тихи́й, пере́рва – пере́ць. 2. Запишіть звуки української мови за принципом спадної звучності: а) голосні; б) нескладові; в) сонорні приголосні; г) шумні дзвінки приголосні; д) шумні глухі приголосні. 	<p>1 б. конспект лекції</p> <p>2 б. усна відповідь на практичному занятті</p> <p>1 б. самостійна робота</p> <p>Макс. кіл. 4 б.</p>
<p>Тиж ден ь 2</p>	<p>Тема 2. Фонологія План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і завдання фонології як мовознавчої дисципліни, що вивчає звуки української мови з погляду їх смислорозрізнявальних функцій. 2. Поняття фонем. 3. Інваріант (головний вияв) і варіанти фонем, її функції. 	<p>лекції 2 год. практ. зан. 2 год. сам. роб. 6 год.</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5, 15, 18, 19, 28</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. З'ясуйте, якими фонемами відрізняються подані пари слів. Кінь – кинь, поріг – пиріг, липа – липень, щука – куц, ягода – моя, вищий – вужчий, хаці – чаша, якщо – щока, сивий – вись, червоний – вечеря, виїхати – нехай, калюжа – журба, зів'ялий – поголів'я, ходжений – відродження, плюскіт – полудень, здоров'я – здорова, рум'янець – цибуля. 2. Подані в переліку слова поділіть на 4 групи: 1. Слова, які містять тільки головні вияви фонем. 2. Слова, які мають 	<p>1 б. конспект лекції</p> <p>2 б. усна відповідь на практичному занятті</p> <p>1 б. самостійна робота</p> <p>Макс. кіл.</p>

	4. Система фонем сучасної української літературної мови.			позиційні вияви фонем. 3. Слова, які мають комбінаторні вияви фонем. 4. Слова з позиційними і комбінаторними виявами фонем. Весло, принесений, розширений, вогкість, силоміць, вовк, вчителька, боїшся, обідній, легіт, розповідь, незчутися, дзвінок, язик, доріжка, приказка, листя, мовлений, вітчизна, творчість, торгівля, вощина, дівчина, міський, завтра, торішне, завітчати, листівка, гуля, просьба, передмістя, для.	4 б.
Тиж ден ь 3	Тема 3. Голосні і приголосні фонемі План 1. Голосні фонемі, їх класифікація. 2. Артикуляційна та акустична характеристики голосних фонем у їх головних виявах. 3. Варіанти голосних фонем у ненаголошеній і наголошеній позиціях. 4. Приголосні фонемі, їх класифікація. 5. Артикуляційна та акустична характеристики приголосних фонем у їх головних виявах. 6. Протиставлення приголосних фонем за твердістю-м'якістю.	лекції 2 год. практ. зан. 2 год. сам. роб. 6 год.	1, 2. 3, 4, 5, 15, 18, 19, 28	1. Визначте, котрі з поданих слів мають у своєму складі позиційні вияви фонем /e/ та /и/. <i>1.Перо. 2. Дитбудинок. 3. Скляний. 4. Заєць. 5. Принесе. 6. Ведуть. 7. Сиди. 8. Тихий. 9. Зернозбиральний.</i> 2. Визначте, котрі з поданих слів мають комбінаторні вияви фонем /a/, /o/, /y/. <i>Молодий, життя, сюди, чудесний, час, щока, люлька, льон, дерев'яний, дорогою, сміються, голова, тобі, робіть, стояти, колючий, серйозний, розумний, доньчин, зозуля, козуля, почуття, дорогий, корабель, зовсім, тютюн, сядь.</i>	1 б. конспект лекції 2 б. усна відповідь на практичному занятті 1 б. самостійна робота Макс. кіл. 4 б.

				<p>3. Проаналізуйте головні вияви, позиційні та комбінаторні варіанти приголосних фонем, які містяться в поданих нижче реченнях.</p> <p>1. <i>Сад шумить (В. Сосюра).</i> 2. <i>Пісня в серці у мене бриніла (Леся Українка).</i> 3. <i>Гримить повінь (М. Хвильовий).</i> 4. <i>Ось місяць, зорі, солов'ї (П. Тичина).</i> 5. <i>Ранок був свіжий, майже літній (М. Яцків).</i> 6. <i>В твоїх очах блакитна сутінь (Б.-І. Антонич).</i> 7. <i>На персах землі – гора (Т. Осьмачка).</i> 8. <i>В обіймах ніжності душа моя (Олександр Олесь).</i></p>	
<p>Тиж ден ь 4 Т</p> <p>Тиж ден ь 4</p>	<p>Тема 4. Закономірності сполучуваності звукових одиниць</p> <p>План</p> <p>1. Закономірності сполучуваності звукових одиниць в українській мові.</p> <p>2. Позиційні зміни приголосних та голосних звуків.</p> <p>3. Асиміляція і дисиміляція приголосних у потоці мовлення.</p>	<p>лекції 2 год. практ. зан. 2 год. сам. роб. 6 год.</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5, 15, 18, 19, 28</p>	<p>1. З поданого переліку виберіть фонетичні слова, у яких відбувається асиміляція приголосних за дзвінкістю. Окремо поясніть випадки, коли асиміляція за дзвінкістю не відбувається.</p> <p><i>би, тут же, сніг, молотьба, наш брат, світ, хоч би, лічба, так би, світ був, вокзал, просьба, у нас буде, заплутаний, потьмяніти, анекдот, міцний, дощ був, тліти, голос дзвенів, як же, отже,</i></p>	<p>1 б. конспект лекції</p> <p>2 б. усна відповідь на практичному занятті</p> <p>1 б. самостійна робота</p> <p>Макс. кіл.</p>

	<p>4. Спрощення у групах приголосних.</p> <p>5. Подовжений приголосний звук як поєднання двох фонем.</p> <p>6. Специфічні випадки подовження приголосних в українській мові.</p>			<p><i>сниться, осьде, ваи директор, так би, молитва, пісня, отримати, беріть же, боротьба, так далі, ось де, кісьба.</i></p> <p>Випишіть слова, у яких відбулася асиміляція за місцем і способом творення і проаналізуйте види асимілятивних змін.</p> <p>1. <i>Не забувай про отчий свій поріг (А. Малишко).</i> 2. <i>Червона калино, чого в лузі гнешся? (І. Франко).</i> 3. <i>Заквітчалися простори буйними садами (М. Рильський).</i> 4. <i>З журбою радість обнялись (Олександр Олесь).</i> 5. <i>А над степами вітер віє (Є. Маланюк).</i> 6. <i>Обніміться, брати мої, молю вас, благаю (Т. Шевченко).</i> 7. <i>Наша лінь нікого не розчулить (Л. Костенко).</i> 8. <i>Бджолиним гулом одцвітають липи (Б. Кравців).</i> 9. <i>Моєму серцю снишся ти, як морю снишся ураган (Л. Костенко).</i> 10. <i>Три дівчини, студентки-агрономи, йшли взимку по доріжці лісовій (М. Рильський).</i></p>	<p>4 б.</p>
--	--	--	--	---	--------------------

Тижень 5	<p>Тема 5. Основні фонетичні одиниці мовлення</p> <p>План</p> <p>1. Основні фонетичні одиниці мовлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • звук; • склад; • фонетичне слово; • мовленнєвий такт; • фраза. 	<p>лекції 2 год. практ. зан. 2 год. сам. роб. 6 год.</p>	1, 2, 3, 4, 5, 15, 18, 19, 28	<p>1. Випишіть із різних джерел (посібників, підручників, словників, наукових публікацій тощо) визначення понять <u>звук, склад, фонетичне слово, мовленнєвий такт, фраза</u>.</p> <p>2. Визначте основні фонетичні одиниці мовлення в поданому тексті.</p> <p><i>Вона стала для мене цілим світом. Мій артист співав їй свої великі пісні, а вона зачаровано слухала їх. З кожним днем, з кожною мандрівкою моя богиня з яблуневого саду все більше і більше опановувала моїм всесвітом із усіма його сузір'ями, планетами. Вона стала для мене найціннішою частиною мене самого, і я вже не в силі був уявити собі свого існування, якби вона не займала місця на престолі мого великого царства (У. Самчук)..</i></p>	<p>1 б. конспект лекції</p> <p>2 б. усна відповідь на практичному занятті</p> <p>1 б. самостійна робота</p> <p>Макс. кіл. 4 б.</p>
Тижень 6	<p>Тема 6. Фонетична та фонематична транскрипція</p> <p>План</p> <p>1. Завдання фонематичної транскрипції.</p> <p>2. Завдання фонетичної транскрипції.</p> <p>3. Основний принцип транскрибування.</p> <p>4. Букви, які вживаються в фонологічній транскрипції.</p> <p>5. Букви, які вживаються в фонетичній транскрипції.</p>	<p>практ. зан. 2 год. сам. роб. 12 год.</p>	1, 2, 3, 4, 5, 15, 18, 19, 28	<p>1. Перепишіть текст і запишіть його фонематичною та фонетичною транскрипціями.</p> <p><i>Існує думка, що українська література була постійним відродженням. Концептуально це означає, що на несприятливі зовнішні обставини тиску й нищення література відповідала постійним відродженням. Ідея про хвили відродження відсуває</i></p>	<p>2 б. усна відповідь на практичному занятті</p> <p>3 б. самостійна робота</p> <p>Макс. кіл. 5 б.</p>

	6. Діакритичні знаки.			<p><i>в тінь питання внутрішнього діалогу або конфлікту, поліфонічності самої літератури, численності її внутрішніх традицій і бачить її як один потік, протиставлений ворожій зовнішній силі. При такому підході роль загальновідомих і цілком об'єктивних зовнішніх факторів, як-от бездержавність, різноманітні заборони української мови як царськими, так і комуністичними урядами, розправа з інтелігенцією в 1920-ті й 30-ті роки, політичний гніт радянської цензури, абсолютизується і стає універсальним поясненням. Тим часом внутрішні фактори розвитку літератури ігноруються (С. Павличко).</i></p>	
	Загальна сума балів за модуль				25 б.
Модуль 2. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія					

Тиж ден ь 7	<p>Тема 1. Морфонологія План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Морфонологія як учення про регулярні фонетичні чергування у складі морфем, пов'язані зі словотвором і словозміною. 2. Взаємозв'язок фонем та морфем. 3. Морфи як варіанти однієї морфем. 	<p>лекції 6 год. сам. роб. 8 год.</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5, 9, 12, 13, 17, 20, 28</p>	<p>Подані пари слів запишіть фонологічною і фонетичною транскрипціями. З'ясуйте, які зміни (чергування звукових виявів тієї самої фонем чи чергування різних фонем) відбуваються в їх морфемній структурі.</p> <p><i>Збори – збір, вести – ведений, верх – верхечок, видих – видихуваний, вигонити – вигін, гора – гірський, ручка – ручці, розпис – розчин, пень – пня, миска – мисці, летіти – літати, пекти – пік, веселий – весело, робити – робіть, купити – куплю, берегти – збережений, возити – віз, кров – кривавий, глотка – глотати, сон – сну.</i></p> <p>2. Подані пари слів запишіть фонологічною транскрипцією. Визначте, чергування яких фонем відбувається в морфемах і яку функцію (словотворчу чи формотворчу) воно виконує.</p> <p><i>Нести – носити, робота – робітник, муха – мусі, везти – віз, брести – брів, заморозити – заморожений, коза – кізонька, припекти – припикати, ловити – ловля, дорога – подорожник, приходить – прихід, косити – кошу, возити – возу, ловити – ловлять.</i></p> <p>3. Складіть термінологічний словничок до цієї теми.</p>	<p>2 б. конспект лекції</p> <p>2 б. самостійна робота</p> <p>Макс. кіл. 4 б.</p>
		<p>Тема 2. Чергування голосних фонем</p>	<p>лекції 2 год. практ. зан.</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5, 9, 12, 13, 17, 20, 28</p>	<p>1. До поданих слів доберіть спільнокореневі, у яких фонем /о/, /е/, що стоять у відкритому складі,</p>

<p>Тиждень 8</p>	<p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Чергування голосних фонем, зумовлені найдавнішими фонетичними процесами: /e/: /o/ - тип нести – носити; /i/: /a/ - тип сідати – садити; /o/: /a/ - тип ломити – ламати; /e/: /i/ - тип текти – витікати; /y/: /a/ - тип трусити – трясти.</p> <p>2. Чергування голосних фонем, зумовлені пізнішими фонетичними процесами: /o/, /e/: 0 – тип сон – сну, день – дня; /o/: /e/ після шиплячих та Й – тип женити – жонатий; /o/, /e/: /i/ - тип коня – кінь, печі – піч; /o/: /и/ - тип кров – кривавий.</p> <p>3. Інші різновиди чергування голосних.</p>	<p>2 год. сам. роб. 8 год.</p>		<p>чергуються з фонемою /i/ в складі закритому.</p> <p><i>Ночі, семи, мудрості, воля, хлопцева, село, прозивати, прорвати, рогу, робота, поле, коло, порога, борона, доба, осі, гонець, овес, боєць, мозок, солі, синового, матері, Василевого, веселий, вишневий, підстелити, застебнути, п'ятеро, колесо, межа, очепити, решето, племені, безконечний.</i></p> <p>2. У поданих контекстах знайдіть слова, які засвідчують історичні чергування голосних фонем. Наведіть усі словоформи та похідні від них, де можуть відбуватися ці чергування. Прокоментуйте їх.</p> <p><i>Зимовий вечір, закуривши люльку, розсипав зорі, неначе іскри, пустив хмарки, мов кільця диму, і, проскрипівши чобітьми, шепнув морозам, щоб готували вікна, ліси вбирали у білий іній та готували йому постіль (В. Симоненко).</i></p>	<p>2 б. усна відповідь на практичному занятті</p> <p>1 б. самостійна робота</p> <p>Макс. кіл. 4 б.</p>
<p>Тиждень 9</p>	<p>Тема 3. Чергування приголосних фонем</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. І і П палаталізація задньоязикових приголосних /г/, /к/, /х/ – /ж/, /ч/, /ш/, /з/, /ц/, /с/.</p>	<p>лекції 2 год. практ. зан. 2 год. сам. роб. 8 год.</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5, 9, 12, 13, 17, 20, 28</p>	<p>1. До поданих слів доберіть споріднені з усіма можливими чергуваннями приголосних фонем.</p> <p><i>Розбійник, сухий, нестити, берег, гасити.</i></p> <p>2. За допомогою суфіксів -ськ(ий) і -ств(о) утворіть від поданих слів іменники або прикметники. Поясніть</p>	<p>1 б. конспект лекції</p> <p>2 б. усна відповідь на практичному занятті</p>

	<p>2. Зміни приголосних перед суфіксами –ськ-, -ств, -ин, -енк.</p> <p>3. Чергування приголосних при дієвідмінюванні та в деяких іменниках: /г/ - /ж/, /к/ - /ч/, /х/ - /ш/, /д/ - /дж/, /т/ - /ч/, /з/ - /ж/, /с/ - /ш/, /зд/ - /ждж/, /ст./ - /шч/; /б/ - /бл/, /в/ - /вл/, /м/ - /мл/, /п/ - /пл/, /ф/ - /фл/.</p>			<p>зміну приголосних, позначте суфікси. <i>Острог, Кривий Ріг, Запоріжжя, Прилуки, Дрогобич, Трускавець, Калуш, Одеса, Канів, гірник, молодець, багатий, завод, люд, студент, залісся, птах, жінка.</i></p> <p>3. Перепишіть текст і вкажіть на всі наявні та можливі чергування приголосних фонем у ньому. <i>Вона з блиску козацької шаблі і весла невольницького човна, що чалить у бурях на тихі води, – вся з шляхетного лицарства, що йому ніщо найстрашніші муки й тортури. Вона як напнуті паруси волі, зіткані з останнього поклику воїнів і борців повстань, революції, битв за волю, честь і незалежність – вся змочена удовиною сльозою, повита дівочою тугою на ясирних та окупантських торгах і просолена зойками голодного конання. Вона з полум'я очей, відчайдушної усмішки, рішучого вихору з-під каблука – вся спрямована в стрімкий лет, щоб наша доля нас не цуралась (Б.Харчук).</i></p>	<p>2 б. самостійна робота</p> <p>Макс. кіл. 5 б.</p>
<p>Тиж ден ь 10</p>	<p>Тема 5. Орфоепія План</p> <p>1. Орфоепія як розділ мовознавчої науки.</p> <p>2. Вимова голосних і приголосних у сучасній українській літературній мові.</p>	<p>лекції 2 год. практ. зан. 2 год. сам. роб. 8 год.</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5, 9, 12, 13, 17, 23, 28</p>	<p>1. Виконайте орфоепічний аналіз слів походження, <i>Батьківщина, астраханський, дієприслівник, смієшся, учитесь, міжряддя, стежка, ґрунтовний</i> за поданою у плані практичного заняття схемою.</p>	<p>1 б. конспект лекції</p> <p>2 б. усна відповідь на практичному занятті</p>

	<p>3. Вимова звукосполучень приголосних.</p> <p>4. Уподібнення, палаталізація передньоязикових приголосних у звукосполученнях.</p>				<p>2 б. самостійна робота</p> <p>Макс. кіл. 5 б.</p>
Тижень 11	<p>Тема 6. ГРАФІКА</p> <p>План</p> <p>1. Поняття графеми.</p> <p>2. Український алфавіт.</p> <p>3. Позначення на письмі голосних і приголосних звуків.</p> <p>4. Співвідношення між буквами українського алфавіту та фонемами сучасної української літературної мови.</p> <p>5. Знак м'якшення й апостроф.</p>	<p>лекції 2 год.</p> <p>практ. зан. 2 год.</p> <p>сам. роб. 8 год.</p>	1, 2, 3, 4, 5, 9, 12, 13, 17, 23, 28	<p>1. З'ясуйте, які букви українського алфавіту можуть позначати дві фонemi. Назвіть ці букви і наведіть приклади їх подвійного вживання.</p> <p>2. Визначте, у якому слові кількість букв і фонем не збігається. Порівняйте графічний і фонемний записи цих слів. <i>1. Лють. 2. Ходжу. 3. П'ятеро. 6. Пісня. 7. Синє. 8. Пир'їна. 9. Дзьоб. 10. Щebіт. 11. Походжає. 12. Листя. 13. Щebінь. 14. Доля. 15. Сьомий.</i></p>	<p>1 б. конспект лекції</p> <p>2 б. усна відповідь на практичному занятті</p> <p>1 б. самостійна робота</p> <p>Макс. кіл. 4 б.</p>
Тижень 12	<p>Тема 7. Орфографія</p> <p>План</p> <p>1. Орфографія як наука.</p> <p>2. Основні поняття орфографії: орфограма, орфографічне правило, принцип правопису.</p> <p>3. Орфограми буквені і небуквені.</p> <p>4. Принципи українського правопису: фонетичний, фонематичний</p>	<p>лекції 2 год.</p> <p>практ. зан. 2 год.</p> <p>сам. роб. 8 год.</p>	1, 2, 3, 4, 5, 9, 12, 13, 17, 23, 28	<p>1. У поданих словах назвіть орфограми. Сформулюйте правила їх правопису. <i>Розповісти, наїжся, Парасчин, леміш, президент, Інститут мовознавства імені О. О. Потебні, листя, тьмяно.</i></p> <p>2. У наведених контекстах з'ясуйте правопис слів на основі фонетичного, морфологічного і традиційного принципів. <i>Писемність – наше духовне тисячолітнє надбання. І майстри слова, поети різні і гарні, письменники-класики</i></p>	<p>1 б. конспект лекції</p> <p>2 б. усна відповідь на практичному занятті</p> <p>2 б. самостійна робота</p> <p>Макс. кіл.</p>

	(морфологічний), традиційний, смисловий. 5. Транскрипція і транслітерація.			<i>і сучасні творці додають до цього мистецького океану і свою частку, живу барву своєї творчості. Вони, охоронці життя, його співці, у всі часи поповнювали скарбницю людської духовності новими здобутками поезії, прози, драматургії, публіцистики (М. Сингаївський).</i>	5 б.
Тиж ден ь 13, 14	Тема 7. Орфографія. Орфографічні норми СУЛМ План 1. Нова редакція Українського правопису (2019). 2. Нове написання й поняття «орфографічний варіант» 3. Правопис слів іншомовного походження 4. Велика літера. 5. Написання слів разом, окремо, з дефісом.	лекції 4 год. практ. зан. 4 год. сам. роб. 16 год.	1, 2, 3, 4, 5, 9, 12, 13, 17, 23, 28	1. Доведіть, що в написанні поданих нижче слів використано традиційний принцип правопису. <i>Киргиз, нетто, яцірка, рум'янець, тедзь, кизил, Єгипет, щука, пелюстка, гаївки, вечірнє, Юрко, кишеня, кисет, мюзикл, пюпітр, реву, нестямно, коров'ячий, з'явитися, колючий, щєбіт, бджола, передзвонювати, міжгір'я, пиріг, левада, Терещенко, марево, глитай, небилиця, пригощати, як.</i> 2. Доведіть, що в написанні поданих нижче слів використано смисловий принцип правопису. <i>Як би, Чумацький Шлях, Чобіт, недбало, невеселий, ніхто, ніде, по середині, убік, наперед, додому, Високе, щоб, натхненний, напам'ять, якщо, онде, Земля, Гірське, ломикамінь, втросє, начетверо, нагорі, поволі, білль, заочі.</i> 3. Виконайте орфографічний аналіз слів <i>сформувати, студентство, брутто, соняшник, шістнадцять, бризнути, дорогобицький, препоганий, їжак, верб'я,</i>	2 б. конспект лекції 2 б. усна відповідь на практичному занятті 4 б. самостійна робота Макс. кіл. 8 б.

				<i>Петренко, науково-технічний</i> за поданою у плані практичного заняття схемою.	
	Загальна сума балів за модуль				35 б.

1. Система оцінювання та вимоги: форма (метод) контрольного заходу та вимоги до оцінювання програмних результатів навчання

Шкала оцінювання у ХДУ за ЄКТС

Оцінка відповідає рівню сформованості загальних і фахових компетентностей та отриманих програмних результатів навчання здобувача освіти та визначається шкалою ЄКТС та національною системою оцінювання

Сума балів /Local grade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/National grade
90 – 100	A	Excellent	Відмінно
82-89	B	Good	Добре
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	Задовільно
60-63	E		
35-59	FX	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами опанування навчальної дисципліни «Сучасна українська літературна мова (Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія) у I семестрі, форма семестрового контролю якої є екзамен

№	Види навчальної діяльності (робіт)	модуль 1	модуль 2	Сума балів
Обов'язкові види навчальної діяльності (робіт)				
1.	Аудиторна робота (заняття у дистанційному режимі)			
	- лекції (конспект)	5	9	14
	- відповідь на практичному занятті	12	12	24
2.	Самостійна робота	8	14	22
	Поточне оцінювання (разом)	25	35	60
	Підсумковий контроль			40
	Разом балів			100
Вибіркові види діяльності (робіт)				
1.	участь у наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах, конкурсах; - підготовка наукової статті, наукової роботи на конкурс; - неформальна та інформальна освіта здобувача			max 10

Здобувачі, які брали участь у науково-дослідній роботі (підготовка наукової статті, участь у науковій конференції, семінарі, конкурсах наукових робіт, предметних олімпіадах, неформальній та інформальній освіті), можуть отримати **бонусні (заохочувальні) бали – до 10 балів.**

Взаємозв'язок між програмними результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності (робіт)

	Види робіт	Усне опитування (виступ, доповідь, участь у обговоренні)	Практичні (лабораторні, семінарські) роботи	Письмові роботи
Програмні результати навчання (ПРН)				

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.	+	+	+
ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.	+	+	+
ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію української мови і літератури та зарубіжної літератури і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.	+	+	+
ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати практичній діяльності.	+	+	+
ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	+	+	+
ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.	+	+	+
ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.	+	+	+
ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.	+	+	+

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основна

1. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія. К.: ВЦ «Академія», 2006. 368с.
2. Караман С.О. Сучасна українська літературна мова. Київ, 2011. 560 с.
3. Карпенко Ю.О. Фонетика і фонологія сучасної української літературної мови. Одеса, 1996. 143 с.
4. Сучасна українська мова: Фонетика. Орфоепія. Морфонологія. Графіка. Орфографія: посібник / Наконечна Л.Б. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 108 с.
5. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія: Навч. посіб. К.: Вища шк., 1981. 184 с.
6. Українська мова: Енциклопедія / В. М. Русанівський та ін. К., 2000. 750 с.
7. Український правопис. К.: Наукова думка, 2019. 392 с.
8. Шевчук С., Кабиш О., Клименко І. Сучасна українська літературна мова. Київ, 2011. 544 с.

Додаткова

9. Асіїв Л. Морфонологія: проблеми і перспективи дослідження. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2011. Випуск 52. С.296-305.
10. Брайчевський М. Походження слов'янської писемності. К.: ВД «КиєвоМогилянська академія», 2009. 154 с.
11. Вербич Н. Напрями дослідження інтонації. Українська мова. 2006. № 1. С.82-90.
12. Видайчук Т.Л. З історії формування фонетичного принципу сучасного українського правопису. Сучасні мови і світ. К., 2000. С.34-44.
13. Видайчук Т.Л. Історичний розвиток орфографічної системи. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. К.: Київський університет, 2001. Вип.2. С.150-160.
14. Демешко І.М. Морфонологічні параметри афіксів віддієслівного словотворення в українській мові. Філологічні студії. 2015. Вип.13. С.68-77.
15. Дудик П. Наголошування слів і культура мовлення. Дивослово. 2003. № 4. С.19-20.
16. Задорожний В. Проблеми наголошення: від теорії до практики мовнокористування. Українська мова і література в школі. 2005. № 5. С.146-152.
17. Зубков М. Новий-старий правопис. Суб'єктивні зауваги щодо об'єктивного правописного стану. Дивослово. 2010. № 2. С.39-41.
18. Карпенко Ю.О. Фонологічна історія українського вокалізму. Мовознавство. 1998. № 2. С.78-91.
19. Касьянова О.А. Звукове поле фонем /в/: комбінаторні та позиційні алофони. Мовні і концептуальні картини світу. К.: Київський університет, 2015. С.324-336.
20. Лучик А.А. Про деякі проблеми сучасної морфонології. Магістеріум. 2009. Вип.37: Мовознавчі студії. С.64-70
21. Німчук В.В. Проблеми українського правопису ХХ – початку ХХІ ст.ст. К., 2002. 112 с.

22. Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду: Док. і матеріали / Упоряд. Л.Масенко та ін. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2005. 399 с.
23. Фаріон І. Правопис – корсет мови? Український правопис як культурно-політичний вибір. Львів: Свічадо, 2004. 115 с.

Інтернет-ресурси

24. Електронний підручник з української мови (фонетика, лексика, морфеміка, словотвір, морфологія, синтаксис, стилістика) <http://www.mova.info/pidruchn.aspx>
25. Мовознавство: науково-теоретичний журнал www.movoznavstvo.org.ua/
26. Словник.net <http://www.slovnyk.net> 5. Словники України <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>
27. Українська мова і література в школі: науково-методичний журнал http://www.undip.org.ua/news/fahovi_detail.php?ID=372
28. Українська мова. Енциклопедія. К., 2000. <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>